

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2021-2024
ROK AKADEMICKI 2022/2023

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu/ modułu	Żywienie kliniczne
Kod przedmiotu/ modułu*	
Nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Medycznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Nauk o Zdrowiu, Zakład Dietetyki
Kierunek studiów	Dietetyka
Poziom kształcenia	I stopień
Profil	Praktyczny
Forma studiów	Stacjonarne
Rok i semestr studiów	Rok II, semestr III i IV
Rodzaj przedmiotu	Kierunkowy
Język wykładowy	Polski
Koordynator	dr hab. n. med. Mariusz Dąbrowski, prof. UR
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	

* - zgodnie z ustaleniami na Wydziale

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
III	20	-	-	-	-	-	-	15	2
IV	40	-	-	25	-	-	-	40	4
Razem	60	65	-	40	-	-	-	55	6

1.2. Sposób realizacji zajęć

- zajęcia w formie tradycyjnej
 zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu /modułu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)

Semestr I – zaliczenie z oceną
Semestr II – egzamin

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

[Wpisz tekst]

Posiadanie wiedzy na temat anatomii i fizjologii człowieka w zakresie podstawowym
Posiadanie wiedzy na temat biochemii i chemii żywności w zakresie podstawowym
Posiadanie podstawowej wiedzy dotyczącej zasad żywienia człowieka zdrowego i chorego

3. CELE, EFEKTY KSZTAŁCENIA, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu/modułu

C ₁	Poznanie wiedzy dotyczącej zasad żywienia w różnych jednostkach chorobowych
C ₂	Kształtowanie umiejętności układania jadłospisu i opracowania zaleceń żywieniowych w wybranych jednostkach chorobowych
C ₃	Usystematyzowanie i pogłębienie wiedzy dotyczącej żywienia klinicznego
C ₄	Wypracowanie nawyku aktualizowania wiedzy w oparciu o piśmiennictwo naukowe

3.2 Efekty kształcenia dla przedmiotu/ modułu (wypełnia koordynator)

EK (efekt kształcenia)	Treść efektu kształcenia zdefiniowanego dla przedmiotu (modułu)	Odniesienie do efektów kierunkowych (KEK)
EK_01	ma wiedzę na temat roli właściwego sposobu żywienia w profilaktyce i leczeniu chorób	K_Wo7
EK_02	charakteryzuje i ocenia diety klasyczne i alternatywne	K_Wo7
EK_03	zna wpływ chorób na stan odżywienia, potrafi rozpoznać zaburzenia odżywiania	K_Wo7, K_Wo8
EK_04	potrafi dobrać odpowiednią dietę dla danej jednostki chorobowej	K_Uo3
EK_05	potrafi zaplanować i prowadzić właściwą dietę, odpowiednią do wieku i stanu zdrowia	K_Uo3
EK_06	posiada umiejętność wykorzystania informacji pochodzących z różnych źródeł, dotyczących składników odżywczych i ich znaczenia w planowaniu diet	K_Uo3
EK_07	potrafi identyfikować i korygować w najbliższym otoczeniu zachowania prozdrowotne i błędy dietetyczne	K_Uo3
EK_08	przestrzega zasad etyki zawodowej, okazuje szacunek wobec pacjenta (klienta) i dba o jego dobro	K_K01
EK_09	rozumie potrzebę zdobycia i ciągłego aktualizowania wiedzy z zakresu dietetyki i nauki o żywności	K_Ko4

3.3 Treści programowe (wypełnia koordynator)

A. Problematyka wykładu

[Wpisz tekst]

Treści merytoryczne
Mechanizmy regulujące spożywanie pokarmów <ul style="list-style-type: none">
• Pojęcie łaknienia (głodu) i sytości
• Neurochemiczne mediatory głodu i sytości
• Rola podwzgórza
• Homeostatyczne i hedonistyczne mechanizmy wpływające na spożywanie pokarmów
Główne procesy energetyczne w organizmie <ul style="list-style-type: none">
• Anabolizm i katabolizm
• Podstawowa i ponadpodstawowa przemiana materii
• Wpływ wysiłku fizycznego na organizm
Diagnozowanie zaburzeń stanu odżywienia <ul style="list-style-type: none">
• Wywiad żywieniowy
• Pomiar antropometryczny
• Wskaźniki wagowo wzrostowe,
• Szacowanie składowych masy ciała
• Badania biochemiczne
Otyłość i choroby dietozależne <ul style="list-style-type: none">
• Epidemiologia otyłości
• Przyczyny otyłości (genetyczne, epigenetyczne, środowiskowe, osobnicze, rola flory jelitowej)
• Skutki zdrowotne otyłości i jej wpływ na długość życia
• Możliwości leczenia otyłości
Żywnienie pacjenta po zabiegu bariatrycznym
Skutki zdrowotne spożywania używek
Żywnienie w cukrzycy <ul style="list-style-type: none">
• Definicja, patogeneza i epidemiologia cukrzycy
• Objawy kliniczne i kryteria diagnostyczne cukrzycy
• Leczenie dietetyczne cukrzycy<ul style="list-style-type: none">
○ Cukrzyca typu 1
○ Cukrzyca typu 2
• Hipoglikemia
Żywnienie w chorobach metabolicznych <ul style="list-style-type: none">
• Zespół metaboliczny (otyłość trzewna; nadciśnienie; dyslipidemia; dysglikemia; dna moczanowa)
Żywnienie w chorobach układu krążenia <ul style="list-style-type: none">
• Nadciśnienie
• Choroby na tle miażdżycy
• Niewydolność serca
Żywnienie w chorobach układu pokarmowego <ul style="list-style-type: none">
• Choroba refluksowa przełyku;
• Choroba wrzodowa żołądka i dwunastnicy;
• Choroba trzewna – celiakia;
• Nieswoiste choroby zapalne jelit;
• Zespół jelita drażliwego;
• Biegunki;
• Zaparcia i wzdęcia;
• Uchyłkowatość jelita grubego;

[Wpisz tekst]

<ul style="list-style-type: none">
• Choroby wątroby;<ul style="list-style-type: none">
○ Wirusowe zapalenia wątroby
○ Niealkoholowe stłuszczenie wątroby
○ Marskość wątroby
• Choroby pęcherzyka żółciowego;
• Choroby trzustki;
• Alergie i nietolerancje pokarmowe
Żywnienie w chorobach nerek <ul style="list-style-type: none">
• Kamica nerkowa
• Niewydolność nerek
Żywnienie w chorobach nowotworowych <ul style="list-style-type: none">
• Specyfika żywienia w chorobach nowotworowych
• Żywnienie doustne, dojelitowe i pozajelitowe Czynniki dietetyczne sprzyjające i chroniące przed rozwojem nowotworów złośliwych
Żywnienie dojelitowe i pozajelitowe
Niedożywienie

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych, konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

Treści merytoryczne
Umiejętność analizy i interpretacji treści publikacji w literaturze fachowej na zajęciach
Żywnienie w chorobach metabolicznych: <ul style="list-style-type: none">
• Otyłość Zasady opieki dietetycznej. Szacowanie zapotrzebowania energetycznego. Podaż składników odżywczych oraz dobór produktów spożywczych. Zasady monitorowania i ceny efektywności redukcji masy ciała. Terapia behawioralna. <ul style="list-style-type: none">
• Dna moczanowa Szacowanie zapotrzebowania energetycznego. Podaż składników odżywczych oraz dobór produktów spożywczych. <ul style="list-style-type: none">
• Osteoporoza Ocena produktów spożywczych pod kątem czynników zwiększających oraz zmniejszających masę kostną Dieta w profilaktyce osteoporozy – zalecenia
Żywnienie po zabiegu bariatrycznym Opieka dietetyczna przed i po zabiegu. Szacowanie zapotrzebowania energetycznego. Podaż składników odżywczych oraz dobór produktów spożywczych. Komponowanie jadłospisów dla pacjentów po zabiegu
Żywnienie w cukrzycy Cele leczenia dietetycznego. Szacowanie zapotrzebowania energetycznego. Postępowanie dietetyczne w cukrzycy typu I i cukrzycy typu II zależne od formy leczenia
Żywnienie w chorobach układu krążenia <ul style="list-style-type: none">
• Miażdżyca

[Wpisz tekst]

- Nadciśnienie tętnicze
- Dyslipidemie
- Choroby niezapalne serca

Ocena jadłospisu

Ocena zaleceń

Planowanie strategii żywieniowych

Sporządzanie zaleceń żywieniowych

Ocena wybranych produktów żywnościowych pod kątem zastosowania u pacjentów z chorobami układu krążenia

Żywność w chorobach układu pokarmowego

- Żywność w chorobach jamy ustnej i przełyku
- Żywność w chorobach żołądka i dwunastnicy.
- Żywność w chorobach miąższu wątroby w zależności od stanu wydolności.
- Żywność w zapaleniu pęcherzyka żółciowego i dróg żółciowych.
- Żywność w chorobach trzustki
- Żywność w chorobach jelit

Obliczanie zapotrzebowania na energię oraz składniki odżywcze w zależności od stanu pacjenta

Ocena jadłospisu

Rozszerzanie jadłospisu

Szacowanie zapotrzebowania energetycznego

Podaż składników odżywczych oraz dobór produktów spożywczych

Opracowywanie indywidualnych zaleceń żywieniowych

Żywność w chorobach endokrynologicznych

- Żywność w niedoczynności tarczycy, w chorobie Hashimoto
- Żywność w nadczynności tarczycy, choroba Gravesa Basedowa

Szacowanie zapotrzebowania energetycznego

Podaż składników odżywczych oraz dobór produktów spożywczych

Opracowywanie indywidualnych zaleceń żywieniowych

- Żywność w zespole policystycznych jajników

Ocena jadłospisu

Sporządzanie zaleceń żywieniowych, planowanie strategii żywieniowych

Analiza zaleceń dot. stylu życia dla pacjentek z PCOŚ

3.4 Metody dydaktyczne

Wykład: wykład z prezentacją multimedialną (w formie zdanej);

Ćwiczenia: analiza tekstów z dyskusją, metoda projektów (przygotowanie prezentacji multimedialnej), praca w grupach (rozwiązywanie zadań, dyskusja) – zajęcia prowadzone hybrydowo: metodą tradycyjną i metodą zdalną;

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów kształcenia

Symbol efektu	Metody oceny efektów kształcenia (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin	Forma zajęć dydaktycznych
---------------	---	------------------------------

[Wpisz tekst]

	pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	(w, ćw, ...)
EK_01	Egzamin ustny	w
EK_02	Zaliczenie pisemne (kolokwium)	ćw
EK_03	Projekt, ćwiczenia praktyczne	ćw.
EK_04	Projekt, ćwiczenia praktyczne	ćw.
EK_05	Analiza artykułu z literatury fachowej	ćw.
EK_06	Obserwacja opiekuna, ocena grupy, samoocena	ćw.

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Kryteria oceniania:

Ćwiczenia:

1. pełne uczestnictwo i aktywności studenta w czasie zajęć,
2. ocena przygotowania do zajęć,
3. dyskusja w czasie zajęć,
4. sprawdzanie wiedzy w czasie zajęć,
5. analiza literatury fachowej
6. przygotowanie prezentacji multimedialnej
7. analiza przypadku
8. zaliczenie pisemne cząstkowe (kolokwium)
  - pytania testowe wielokrotnego wyboru
  - pytania otwarte do uzupełnienia
  - pytanie opisowe – analiza problemu klinicznego

Ocena wiedzy:

Kolokwium pisemne

- 5.0 – wykazuje znajomość każdej z treści kształcenia na poziomie 92%-100%
- 4.5 – wykazuje znajomość każdej z treści kształcenia na poziomie 84%-91%
- 4.0 – wykazuje znajomość każdej z treści kształcenia na poziomie 76%-83%
- 3.5 – wykazuje znajomość każdej z treści kształcenia na poziomie 68%-75%
- 3.0 – wykazuje znajomość każdej z treści kształcenia na poziomie 60%-67%
- 2.0 – wykazuje znajomość każdej z treści kształcenia poniżej 60%

Metody weryfikacji efektów kształcenia w zakresie umiejętności:

Zaliczenie praktyczne

Przygotowanie z prezentacji na zadany temat związany z żywieniem i analiza artykułu z literatury fachowej.

Ocena umiejętności

5.0 – student aktywnie uczestniczy w zajęciach, jest dobrze przygotowany, bardzo dobrze zna żywienie w różnych jednostkach chorobach.

4.5 – student aktywnie uczestniczy w zajęciach, dobrze zna żywienie w różnych jednostkach

[Wpisz tekst]

chorobach.

4.0 – student aktywnie uczestniczy w zajęciach, jest poprawiany, dobrze zna choroby układu sercowo-naczyniowego i dobiera odpowiednie zalecenia żywieniowe.

3.5 – student uczestniczy w zajęciach, jego zakres przygotowania nie pozwala na całościowe przedstawienie omawianego problemu, dostatecznie zna żywienie w różnych jednostkach chorobach, często jest poprawiany.

3.0 – student uczestniczy w zajęciach, dostatecznie zna żywienie w różnych jednostkach chorobach, jednak często popełnia błędy.

2.0 – student biernie uczestniczy w zajęciach, wypowiedzi są niepoprawne merytorycznie, nie zna żywienia w różnych jednostkach chorobach, często jest poprawiany.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające planu z studiów	125
Inne z udziałem nauczyciela (udział w konsultacjach, egzaminie)	-
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	55
SUMA GODZIN	180
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	6

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU/ MODUŁU

wymiar godzinowy	-
zasady i formy odbywania praktyk	-

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

1. Marian Grzymisławski (red.). Dietetyka kliniczna. PZWL Wydawnictwo Lekarskie, Warszawa 2019.
2. Treść wykładów prezentujących aktualizowaną, opartą o wyniki badań i obserwacji naukowych opublikowanych w ostatnich latach i miesiącach w literaturze fachowej medycznej i dietetycznej.

Literatura uzupełniająca:

1. Standardy Leczenia otyłości, PTD 2015

[Wpisz tekst]

2. Zalecenia kliniczne dotyczące postępowania u chorych na cukrzycę 2020, PTD
3. Ostrowska L: Diagnostyka laboratoryjna w dietetyce, PZWL Warszawa 2018
4. Włodarek D: Dietoterpia, PZWL, Warszawa 2014,
5. PeckenPaugh NJ: Podstawy żywienia i dietoterpia, Edra, Wrocław 2015,
6. Mirosław Jarosz. Praktyczny podręcznik dietetyki. Instytut Żywności i Żywienia, Lublin 2010
7. Mirosław Jarosz. Normy żywienia dla populacji polskiej – nowelizacja. Instytut Żywności i Żywienia, Warszawa 2017
8. Mirosław Jarosz. Zasady prawidłowego żywienia chorych w szpitalach Instytut Żywności i Żywienia, 2011
9. Helena Ciborowska, Anna Rudnicka. Dietetyka. Żywienie zdrowego i chorego człowieka. Wyd. Lekarskie PZWL, Warszawa wyd. IV, 2018
10. Marian Grzymisławski, Jan Gawęcki. Żywienie człowieka zdrowego i chorego. Wydanie II zmienione. Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa 2012
11. Laurent Chevalier. 51 zaleceń dietetycznych w wybranych stanach chorobowych. Elsevier Urban & Partner. Wrocław 2010
12. Anne Payne, Helen Barker. Dietetyka i żywienie kliniczne. Elsevier Urban & Partner 2010, Wrocław 2013
13. Luboš Sobotka. Podstawy żywienia klinicznego, Wydanie IV, Krakowskie Wydawnictwo Scientifica sp. z o.o, Kraków 2014
14. Andrzej Szczeklik. Interna Szczeklika 2018/19 : mały podręcznik. Kraków: Medycyna Praktyczna. 2018
15. S. Bickson, R. Bloomfeld. Nieswoiste zapalenia jelit. Wrocław: ELSEVIER Urban & Partner, 2013.
16. E. Małecka-Panas, M. Słomka. Przewlekłe nieswoiste choroby zapalne jelit choroba Leśniowskiego-Crohna, wrzodziejące zapalenie jelita grubego. Wrocław: MedPharm Polska, 2012.
17. Bednarczuk, T: Podstawy endokrynologii, Item Publishing, Warszaw 2017

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej